Iwona Liżewska

ARCHITEKTURA REGIONALNA
RZECZYWISTA POTRZEBA CZY ILUZJA?

Krajobraz kulturowy polskiej wsi i małego miasta, nowe budownictwo i jego historyczny kontekst, architektura wernakularna, ład przestrzenny i harmonia krajobrazowa to zagadnienia bardzo ważne i aktualne od lat. Jak z problemem tradycji regionalnej i kształtowania nowej zabudowy w historycznym otoczeniu radzili sobie nasi poprzednicy i jak radzimy sobie my? Czy we współczesnej Polsce są jeszcze regiony? Co to jest regionalizm? To pytania i zagadnienia, które były poruszane na konferencji „Architektura regionalna – rzeczywista potrzeba czy iluzja?".

Konferencja odbyła się w Olsztynie, w dniach 15–16 września 2021 roku. Jej organizatorem był Narodowy Instytut Dziedzictwa, a bezpośrednim realizatorem oddział olsztyński Instytutu. Spotkanie zostało zorganizowane w ramach projektu „Twój dom – dialog z tradycją", realizowanego jako jedno z zadań Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami. Celem projektu jest poszukiwanie wzorców współczesnej zabudowy jednorodzinnej w krajobrazie wiejskim i podmiejskim inspirowanych regionalną tradycją. W ramach tego zadania w 2021 roku ogłoszono dwa ogólnopolskie konkursy – w województwie śląskim i podlaskim – na projekty takich domów, zorganizowano warsztaty z projektowania regional-

1. Olsztyn. Konferencja w gościnnych progach Liceum Plastycznego. Fot. Wojciech Ciesielski.

nego dla studentów architektury, odrębnie dla każdego regionu (woj. śląskie – lipiec, woj. podlaskie – listopad) oraz przygotowano wrześniową konferencję. W założeniu miała to być próba postawienia pytań, na które praktyczną odpowiedzią są projekty we wspomnianych konkursach.

Seminarium składało się z siedmiu bloków tematycznych: Regionalizm/Idea, Konteksty, Inspiracje, Prezentacje, Praktyka, Perspektywy/Spotkanie z Autorem. Tę złożoną problematykę starano się przedstawić z różnych stron. Zaproszono też specjalistów różnych dziedzin. Wśród prelegentów byli socjolodzy, historycy, historycy sztuki, architekci, architekci krajobrazu. Każdy z perspektywy własnych doświadczeń poznawczych i praktycznych mówił o idei regionalizmu i regionalnym budowaniu, zarówno o przestrzeni wymiernej, architektoniczno-urbanistycznej, jak i społecznej. Zaprezentowano idee i pomysły historyczne, a także współczesne. Bardzo ciekawe doświadczenie stanowiły prezentacje własnych projektów przedstawione przez studentów architektury Politechniki Warszawskiej. Uzupełnieniem rozważań teoretycznych był objazd terenowy, w trakcie którego zaprezentowano kilka realizacji z terenu Warmii i Mazur, a podsumowaniem finalna dyskusja pod tytułem: *Architektury regionalnej przeszłość – współczesność – przyszłość?* Zwieńczeniem konferencji był wieczór autorski, spotkanie z Dorotą Brauntsch, autorką książki „Domy bezdomne", reportażu o domach pszczyńskich.

Spotkanie zgromadziło licznych uczestników oraz referentów z całej Polski i z Niemiec. W znaczny sposób poszerzyło naszą perspektywę poznawczą, choć naturalnie nie dało satysfakcjonującej odpowiedzi na większość pytań. Zgodnie ze współczesnym zwyczajem i możliwościami technicznymi odbywało się w przestrzeni realnej (znakomite wnętrze Salonu Wystawowego Liceum Plastycznego im. Erica Mendelsohna w Olsztynie – dziękujemy za

możliwość zorganizowania spotkania) oraz wirtualnej (bezpośrednia relacja przez internet). Jest również dostępne w postaci nagrań na stronie Narodowego Instytutu Dziedzictwa https://www.youtube.com/. Warto też dodać, że w 2022 roku nakładem NID ukaże się publikacja poświęcona problematyce architektury regionalnej, zawierająca większość z wystąpień konferencyjnych.

Iwona Liżewska

Konferencja „Architektura regionalna – rzeczywista potrzeba czy iluzja?"
Olsztyn, 15–16 września 2012 roku.
Koncepcja i przygotowanie: dr Iwona Liżewska.